

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr K. Schilder. — Het nadrukken van den inhoud van dit blad is verboden overeenkomstig de Wet op het Auteursrecht.

Medewerkers: Ds F. A. den Boeft, Helpman; Ds E. T. v. d. Born, Amersfoort; Drs R. H. Bremmer, Zwolle; Ds J. van Bruggen, Assen; Drs D. J. Buwalda, Kampen; Prof. P. Deddens, Kampen; Ds L. Doekes, Hilversum; Ds D. van Dijk, Groningen; Ds J. Francke, Rotterdam; P. Groen, Rotterdam; Prof. B. Holwerda, Kampen; K. v. Huizen, Groningen; A. Janse, Breda; Dr P. Jasperse, Leiden; Ds B. Jongeling, Apeldoorn; Ds H. Knoop, Rotterdam; Ds J. Meester, Amsterdam; Mr Dr J. Meulink, Enschede; Drs H. M. Mulder, Kampen; Dr G. K. Schoep, Den Haag; A. Schilder, Den Haag; Ds H. J. Schilder, Utrecht; Ds J. Smelik, Groningen; Dr H. Smilde, Groningen; Ds J. P. v. d. Stoel, Grootegast; D. Stroo, Bussum; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia, Pa, U.S.A.; Prof. C. Veenhof, Kampen; Ds G. Visé, Kampen; Ds C. Vonk, Schiedam; Ds F. de Vries, 's-Gravenhage; Ds D. K. Wielenga, Rotterdam; A. Zijlstra, Groningen.

Alle stukken bestemd voor de Redactie: Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 14, Kampen; voor medewerkers: rechtstreeks aan hen of aan de administratie.

Adm.-adres: Oosterbaan & Le Cointre N.V., Goes. Tel. 2424 — Postrek. Nummer 406040 ten name van „DE REFORMATIE“, GOES.

Abonn.: f 4.— per halfj., buitenl. f 10.— per jaar; losse nummers 20 cent, alles bij vooruitbetaling. Advertentiën: 20 cent per m.m.

INHOUD: Hoofdartikel: De langzame haast des Heeren, 2. — Uit de Schrift: Het Evangelie een kracht Gods tot zaligheid (Rom. 1:16). — Kerkelijk leven: Wij capituleren (Eerste Proeve). — Theol. Hoogeschooldag. — Aantekeningen bij de H. Cat. door ds J. v. Bruggen. — Indrukken van de synode: Praeadviseurs, Theol. Hoogeschool, De pastorie van Mühlberg, Nieuwe lector: de

negende man. — Op en om 't kerkplein: „Ende de mol“. — Onder de streep: De beweging der Jongeren, 2. — Gezinsleven. — Pol. en Soc. leven: Het meisje in de maatschappij. — Aan een jongeren tijdgenoot: Exodus-complex-beweging. — Groninger Brieven. — Persschouw. — Kerknieuws. — Verslag Generale Synode.

De langzame haast des Heeren (II)

HOOFDARTIKEL

Daar is eerst in het opschrift dat woord: langzaam. Dat wil zeggen: het duurt lang voor de Heere doet, wat Hij zegt; tenminste: het duurt lang voordat de Heere de vervulling van Zijn spreken doet komen. Het duurt lang voor de Heere Zijn beloften, maar het duurt ook lang voor de Heere Zijn dreiging vervult. En (want dat moet er noodzakelijk bij, anders is dat woord langzaam nog niet verklaard: langdurigheid is immers nog wat anders dan langzaamheid) als ik Hem nu zie werken vanaf mijn menschenplaatsje, dan is het voor mijn waarneming dat die lange duur van 's Heeren werkzaamheid als langzaamheid ondervonden wordt. Dan zeg ik: wat duurt dat lang en wat gaat dat langzaam. „Gods molens malen langzaam“, al malen ze zeker. Dat woord „langzaam“ wil dus vooral niet opgevat zijn als een begripsmatige, wetenschappelijke omschrijving van den aard van Gods werken in den tijd, maar wil wel uitdrukking geven van den indruk, dien dat werken op een menschenkind maakt. Willen we voorbeelden? Wel, dan moeten we terug in de geschiedenis, tot we bij den aanvang vrijwel van de geschiedenis komen. Adam en Eva hadden ná Abels dood twee zonen: Kain en Seth. De zoon van Seth was Enos. En zóó als aan Kain duidelijk wordt, dat het lang duurt voor de dreiging Gods vervuld wordt, zoo wordt aan Enos duidelijk, dat het lang duurt, dat Gods belofte wordt vervuld, maar aan beiden wordt óók gezien door wie oogen des geloófs ontvangen heeft, dat de langdurigheid van Gods werken voor 's menschen waarneming en van 's menschen waarneming uit wel langzaamheid schijnt en — beurtelings in spot en klacht — die langdurigheid wel voor traagheid gehouden worden kan, maar dat die langdurigheid alleen te verstaan en te prijzen is vanuit het geloof in de zekerheid en den rijkdom van den vasten raad des Heeren. Zóó dat Gods kind maar niet mag zuchten: wat malen 's Heeren molens langzaam, al malen ze dan ook zeker, maar komen moet tot den jubel van het geloof: De molens van mijn God, ze kunnen langzaam malen, omdat ze zeker malen.

Kain heeft zijn broeder Abel doodgeslagen. Dan komt de Heere tot Kain om over hem Zijn vloek te spreken: „En Hij zeide: Wat hebt gij gedaan? daar is een stem des bloeds van uw broeder, dat tot Mij roept van den aardbodem. En nu zijt gij vervloekt van den aardbodem, die zijn mond heeft opengedaan, om uws broeders bloed van uw hand te ontvangen. Als gij den aardbodem bouwen zult, hij zal u zijn vermogen niet meer geven; gij zult zwervende en dolende zijn op de aarde“ (Gen. 4:10, 11). Nu is die vloek des Heeren over Kain heel vaak misverstaan. Het platte ongelooft heeft wel in bedekte pret er op gewezen, dat de Schrift hier in Gen. 4 innerlijk tegenstrijdig is, want naar den vloek zou Kain een zwerveling worden, maar zie eens verder op in Gen. 4! Daar wordt onmiddellijk na die geschiedenis van Kains doodslag de geschiedenis van Kains geslacht beschreven en het eerste wat dan verteld wordt van Kain, nadat hij als een gevloekte van voor Gods aangezicht

is weggetrokken, is, dat er een definitief einde aan zijn zwervelochten gekomen is, want Gen. 4:17 zegt, dat Kain een stad bouwde en die stad noemde naar den naam van zijn zoon. Welnu: hoe poover en armelijk die stad van Kain ook geweest zal zijn en hoe weinig wij daarin zouden terug vinden van onze twintigste eeuwse hulzenmassa's, toch: wie een stad bouwt, is geen zwerveling meer; zoo iemand heeft zich met ter woon gevestigd. Dan is dus de conclusie snel getrokken: hier klopt de bijbel niet.

Er zijn anderen, die wel willen vasthouden aan de onfeilbaarheid van de Heilige Schrift, ook in Gen. 4, maar die van oordeel zijn, dat deze geschiedenis van den vloek des Heeren over Kain en van de ontwikkeling van zijn geaacht daarna, alleen is te verstaan vanuit de „leer der algemeene genade“. Dat is b.v. het standpunt van prof. Aalders in de Korte Verklaring. Deze schrijft: „dat Kains leven gespaard blijft is van meet af aan als een betoon van Goddelijke ontferming te zien; de broedermoordenaar had den dood op staanden voet verdiend, en dat hem in de plaats daarvan den vloek van vruchteloosheid van zijn akkerbouw en van rondzwerven over de aarde wordt opgelegd, is, hoewel een zware straf, tegelijkertijd een genade. Deze genade is dezelfde die in Gen. 3 openbaar wordt, als niet onmiddellijk de dood intreedt, alhoewel 'toch ernstige straffen het gevallen menschenpaar treffen“¹⁾. Het Kainsteeken is, volgens Aalders dan ook niet een teken, dat Kain droeg ter herkenning en waarschuwing voor anderen, maar een teken, dat God aan Kain gaf, evenals b.v. later Noach den regenboog als teken ontving, om hem te verzekeren, dat hij bleef deelen in de werking van de algemeene genade. „Van die genade (n.m.l. dat Kains leven nog gespaard werd, J. K.) geeft God aan Kain, in antwoord op zijn uitgesproken vrees, de bevestiging, ook door middel van een teken“. „Er is gegronde reden om helemaal niet te denken aan een teken dat Kain zelf droeg..... De woorden kunnen ook worden vertaald, zoals wij hebben gedaan: „de HEERE gaf een teken aan Kain, dat hem niet zou doodslaan wie hem ook aantrof“; en dit is de meest natuurlijke opvatting. Het teken is dan een onderpand, een waarborg van Godswege, dat Hij zorg zal dragen, dat Kain niet wordt gedood“²⁾. Aldus Dr Aalders. En Dr A. Kuyper ziet ook in de ontwikkeling in Kains geslacht (Jabal, Jubal en Tubal Kain) de werking der algemeene genade³⁾. Zowel de vloek over Kain als de geschiedenis van Kains geslacht is dus volgens dezen exegeet en dezen dogmaticus vrucht en bewijs van Gods algemeene genade.

Het kan voor ieder, die onbevange de Schrift leest, duidelijk zijn, dat het met deze opvatting in den

grond er niet veel beter voorstaat, dan met die opvatting van de tegenstrijdigheid in de Heilige Schrift, die zoo juist even bespreking vond. Want als God een vloek spreekt met zóó absoluut geweld, in den donkeren ernst van Zijn toorn, dan is niemand gerechtigd te zeggen: het valt nog mee. De doodslager wordt niet op staanden voet geëxecuteerd. Dit is genade. Dr Aalders wijst er zelf terecht op, dat in Gen. 4:11 er voor het eerst in de Heilige Schrift sprake is van Gods vloek over den mensch. „In Gen. 3 lezen we wel van den vloek over de slang (vs 14), en van den vloek over den bodem (vs 17), maar thans is het voor het eerst dat tot een mens in eigen persoon gezegd wordt „gij zijt vervloekt““⁴⁾. Maar wie geeft dan dr Aalders het recht het uitspreken van dezen particulieren vloek een algemeenen zegen te achten? En waarom maakt deze exegetische auteur toch dien ongeoorloofden sprong van de juiste stelling, dat Kains blijven leven onverdiend was, naar dien heel anderen: dat dit dus genade was? Hoe weerloos is deze opvatting tegen de dialectiek van Karl Barth, die Kain ook genade in Gods oogen vinden laat en het Kainsteeken misvormt tot een genadebewijs en die durft concluderen: „Aldus triumfeert in Gods geduld het almachtige, genadige en barmhertige en juist zoo heilige en rechtvaardige God-zijn van God“⁵⁾.

Spakenburg.

KAMPHUIS.

¹⁾ A.w., bl. 158.²⁾ „So triumfeert in Gottes Geduld das allmächtige, gnädige und barmherzige und gerade so heilige und gerechte Gottsein Gottes“, Karl Barth, Kirchliche Dogmatik II, 1^a, Zürich, 1946, S. 464.

UIT DE SCHRIFT

Het Evangelie een kracht Gods tot zaligheid

Rom. 1:16.

In het voorgaande artikel legden we er den nadruk op, dat het evangelie een kracht Gods is. Het is geen ijdel, leeg woord, maar het werkt wat uit.

Het bewerkt, wat geen enkele macht ter wereld werken kan, n.l. zaligheid.

Dat woord willen we nu eens nader bekijken.

We kennen het allen van onze jeugd aan.

We hebben het duizend maal hooren voorlezen uit den Bijbel.

En het duizend maal hooren gebruiken in een preek. Maar daarmee is nog niet gezegd, dat we het recht verstaan.

Bij zaligheid denken we in de eerste plaats aan een toestand van geluk.

Als we op de catechisatie aan de kinderen vroegen wat ze onder zaligheid verstonden, dan bleek, dat ze daarbij dachten aan den hemel, of aan een toestand van hoogste aangenaamheid en genieting.

Niet alleen de kerktaal gebruikt het woord vaak in dezen zin, maar ook de taal der wereld kent dit gebruik. Als men iets heel fijns of aangenaams beleefd heeft zegt men: Het was zalig.

De Schrift spreekt inderdaad wel van zalig in den zin van hoogst gelukkig.

Ik denk aan Psalm 1: Welgelukzalig is de man, die niet wandelt in den raad der goddeloozen, noch staat op den weg der zondaren, noch zit in het gestoele der spotters; maar zijn lust is in des HEEREN wet, en hij overdenkt zijn wet dag en nacht.

En aan Psalm 32: Welgelukzalig is hij, wiens overtreding vergeven, wiens zonde bedekt is. Welgeluk-

¹⁾ Dr G. Ch. Aalders, Het boek Genesis opnieuw uit den grondtekst vertaald en verklaard, 1^a, Kampen 1949, bl. 162.

²⁾ A.w., bl. 162, 161.

³⁾ Dr A. Kuyper, De Gemeene Gratie, Leiden, 1902, I, bl. 281.

zalig is de mensch, dien de HEERE de ongerechtigheid niet toerekent, en in wiens geest geen bedrog is.

Of aan Psalm 119: Welgelukzalig zijn de oprechten van wandel, die in de wet des HEEREN gaan.

Ik denk ook aan de Zaligsprekingen in Mattheüs 5: Zalig zijn de armen van geest, want hunner is het Koninkrijk der hemelen. Enz.

We zouden daar het woord zalig kunnen omschrijven op deze manier:

Wat hebben die menschen het goed, wat een benijdenswaardig voorrecht als een mensch vergeving van zonden heeft en den HEERE oprecht vreest.

Maar het woord zaligheid in Rom. 1:16 beteekent wat anders.

We kunnen beter een ander woord gebruiken, n.l. redding of behoudenis.

Dat woord doet ons denken aan een groot gevaar, waaraan we ontkomen zijn.

Of aan een groot kwaad, waaruit we getrokken zijn.

Of aan grooten nood, waaruit we verlost zijn.

Als een drenkeling aan den dood-door-verdrinking ontkwam, zeggen we: hij werd gered.

Als Paulus nu in Rom. 1:16 schrijft, dat het evangelie een kracht Gods is tot zaligheid een iegelijk die geloofd, dan beteekent dit, dat het evangelie ons verlost van het grootste kwaad en begiftigt met het hoogste goed.

Er is eigenlijk maar één kwaad in de wereld en dat is de zonde.

Er is eigenlijk maar één goed en dat is Gods genade in Jezus Christus.

Zaligheid of redding is nu dit, dat we bevrijd worden van de schuld der zonde, zoodat we juichen: Wij dan, gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, hebben vrede bij God door onzen Heere Jezus Christus. (Rom. 5:1).

Redding is vervolgens ook dit, dat we verlost worden van het geweld of de heerschappij van de zonde: Want de zonde zal over u niet heerschen; want gij zijt niet onder de wet, maar onder de genade (Rom. 6:14).

Redding is ook dit, dat we niet meer liggen onder den toorn Gods, waardoor heel ons bestaan één gestadige dood is, maar dat we zijn overgegaan in het leven onder Gods genade.

Het woord zaligheid of redding staat in de Schrift in tegenstelling met den dood, bijv. in 2 Cor. 7:10: Want de droefheid naar God werkt een onberouwelijke bekeering tot zaligheid, maar de droefheid der wereld werkt den dood.

In Fil. 1:28 staat zaligheid tegenover het verderf.

In 1 Thess. 5:9 staat zaligheid tegenover den toorn Gods: Want God heeft ons niet gesteld tot toorn, maar tot verkrijging der zaligheid door onzen Heere Jezus Christus.

Wie het evangelie gelooft is overgegaan uit den dood in het leven, uit de duisternis tot het licht, uit de dienstbaarheid der zonde tot den heerlijken dienst van vrije kinderen Gods. Hij is onttrokken aan de heerschappij van den duivel en gezet onder de genadeheerschappij van Jezus Christus. Hij is gered, behouden, zalig.

Ik herinner me nog zeer goed, dat ik als jong predikant een gesprek had met een gemeentelid over m'n preeken. Hij had wel waardeering, maar miste ook wat. Op m'n vraag, wat hij dan miste, was z'n antwoord: Ik mis in uw preeken de tegenstelling van duisternis en licht, van dood en leven, van verdoemenis en vrijspraak, van hel en hemel, van duivel en God, van verderf en zaligheid.

Hij had, denk ik, wel een beetje gelijk.

We moeten, als we het woord zaligheid, redding hooren, die tegenstelling maar niet vergeten. We zijn van nature kinderen des toorns, maar worden in Christus tot genade aangenomen. We zijn van nature kinderen des doods, maar ontvangen, geloovend in den Heere Jezus, het leven en de zaligheid.

Als we onzen Bijbel kennen, weten we, dat er in het woord zaligheid of redding perspectief zit. Beter kan ik het zoo zeggen: In de zaligheid of redding zelf zit beweeglijkheid, voortgang. De zaligheid heeft een begin, een voortgang en een voltooiing. Laat ik enkele voorbeelden noemen.

In den brief aan de gemeente van Efeze schrijft Paulus aan voormalige heidenen, die tot het geloof zijn gekomen: Uit genade zijt gij gered. Ze zijn aanvankelijk behouden. Ze zijn gezet op den weg der zaligheid (Efeze 2:8).

Maar daarmee is 't einddoel nog niet bereikt. Wat Paulus schreef aan de Filippijnen geldt ook voor de Efeziërs: Werk uw redding uit, brengt uw redding tot voltooiing (Fil. 2:12). Dat moeten ze doen, door te strijden tegen de zonde, door zich te onttrekken aan den greep van den duivel en den invloed van de wereld en de macht van eigen vleesch. Hun redding moet voortgang hebben.

De zaligheid heeft ook een einddoel. Daarvan spreekt de Heiland, als Hij zegt: Maar wie volhardt tot het einde, die zal zalig of behouden worden (Matth. 24 vs 13). Die zal den hemel ingaan en koninkrijken eren. Hij zal altijd bij den Heere zijn en definitief, volko-

men onttrokken zijn aan de macht van den duivel en den dood, om eeuwig te leven.

Verstaan we het, dat het evangelie onze redding bedoelt?

Verstaan we het, dat God niet ons verderf wil, maar dat we leven?

„Want God heeft zijn Zoon niet gezonden in de wereld, opdat Hij de wereld veroordeelen zou, maar opdat de wereld door Hem zou behouden worden“ (Joh. 3:17).

Vreezen we het verderf en zoeken we het leven?

Haten we de zonde en is het ons te doen om Gods genade?

Zoeken we de zaligheid, de redding, het leven in Christus Jezus?

Onderzoeken we de Schriften, die ons wijs kunnen maken tot zaligheid?

Daar staat in 2 Tim. 3:15 hetzelfde woord als in Rom. 1:16.

De Schriften kunnen ons wijs maken tot redding, tot behoud, ten eeuwigten leven.

Ik vrees wel eens, dat vele kerkmensen hier niets meer van verstaan.

Laten we nu maar niet naar anderen kijken, maar naar onszelf.

Hebben we acht op die groote zaligheid, die het evangelie schenkt?

Wijzen we onze kinderen er op, dat ze hebben te kiezen tusschen dood en leven, ondergang en redding, rampzaligheid en zaligheid?

Er is bij velen een ontstellend gebrek aan kennis van het eenvoudige Evangelie. Veler hoofden en harten zijn vol van alles en nog wat, maar het evangelie is hun geen kracht Gods tot zaligheid.

Het zal Tyrus en Sidon verdraaglijker zijn in den dag des oordeels, dan hun, die wel het evangelie gehoord hebben, maar het niet hebben geloofd.

Maar:

Welzalig zij, die naar zijn reïne leer,

In Hem hun heil, hun hoogst geluk beschouwen.

Die Zions Vorst erkennen voor hun HEER.

Welzalig zij, die vast op Hem betrouwen. Ps. 2:7.

H. J. J.

KERKELIJK LEVEN

Wij capituleren (Eerste Proeve)

Bemilde lezer, wij hebben besloten, te capituleren. Met ingang van de nieuwe jaargang. Dan gaan we ons trotse hoofd buigen onder het juk van de afgrijpselijke nieuwe spelling. Tenminste onder wat wij daarvan houden voor de minst brutale vorm.

Wij doen dit niet met plezier. Wij vinden het misrabel. Wij hebben sedert enige maanden met het probeersel gewerkt, toen een uitgever, die een nieuwe druk wou ter perse leggen van twee van onze jeugdwerkjes, zei: nieuwe spelling. We hebben daarin berust. En bij de correctie menig zinnetje moeten ombouwen, omdat je niet meer wist, in die nieuwe spelling, wat kop en wat staart, wat onderwerp en wat lijdend voorwerp was. We hebben ons gevoel van: dat is jammer! — onophoudelijk bevestigd gezien. Wij begrijpen niet, waarom een duitse school nog altijd in staat is, duitse kinderen dat lastige Duits te leren, en waarom de nederlandse geen nederlandse meer leren kan. Als je in boeken over krankzinnigenverpleging, psychotherapie, en psychoanalyse, al die proeven van handschrift van gedegenereerden en krankzinnigen bekijkt, zeker, dan ontdek je spelfouten. Net zo als bij ons, als nederlandse patiënten van overeenkomstige eruditie proeven-van-handschrift leveren. Maar zelfs met die spelfouten tonen die duitse patiënten, dat hun „volkschool“ hen heeft leren spellen. En dat de historie van de taal zich weerspiegelt in de spelling. Wie het taalgevoel afstompt, zal de tóch al zo in de verdrinking gekomen kennis der klassieke talen nog meer doen verlopen en een fatale bijdrage tot het steeds verder achteruitgaan van het nederlandse onderwijs en de europese beschaving en cultuur hebben geleverd. We gaan de eeuw der vervuiling in: zelfs filosofen worden geleverd op bestelling van een of andere staat.

Maar wat kan men inzake die spelling doen? Feit is, dat de school niets anders leert dan dit misbaksel. Dat daardoor de jonge mensen (en die zijn intussen al weer ouder dan we dachten) een spelling als die van ons blad „ouderwets“ gevonden hebben, al 'n poosje.

Maar wat eerst nog opvalt als ouderwets, wordt straks voorbijgegaan als vreemd.

En daar moeten we leren oppassen. Het moet niet onze schuld zijn, als de jongelui zich van ons vervreemden.

We hebben dus onze eerste hanepoten met één o vandaag in „De Reformatie“. En met de nieuwe jaargang zetten we — althans voor wat onze artikelen betreft — door. Met een zuur gezicht. Maar aan die lagere school is toch niets meer te beginnen. En de Reformatie-zetter zal ook wel bij wezen, dat hij niet behoeft om te schakelen van nieuw in oud.

Alle medewerkers, die bereid zijn, goed te vinden, dat hun copie in nieuwe spelling komt, of anders daarin wordt omgezet, zullen ons het verdrietige genoegen doen, waarmee we onszelf kastijden.

Willen zij niet, dan verzoek ik hen, op de copie aan te tekenen: oude spelling laten staan. Er was onlangs een medewerker, die zeer op prijs gesteld wordt, doch alleen oude spelling wil gebruiken. Niet graag zou ik hun artikelen missen.

Natuurlijk zal ik fouten maken. Ik heb in dit korte stukje al twee keer me verscreven (duitsche, neder-

landsche). Moge eventueel gestuntel vergeven worden.

En onze goede vriend Adolphus Venator, die voor jonge mensen schrijft, zal alleen reeds voor z'n fatsoen moeten moedoen met die spelling, die vlees noch vis is. Dat laatste zinnetje is gelukt, zonder fout.

K. S.

Theologische Hoogeschooldag

Twee korte opmerkingen.

a) Een waarschuwing. De Gereformeerde Gemeente te Kampen heeft ons al eenige jaren in bijzondere vriendschap willen helpen met haar oude kerkgebouw aan den Burgwal. Het was al bestemd om verlaten te worden, en we hebben wel eens gedacht aan die zwaarbeladen galerij, als we er spraken. Maar thans heeft deze Gemeente een prachtig, gloednieuw kerkgebouw, dat bijna gereed is, aan de 2e Ebbingestraat; eerst hebt ge prof. Veenhof, dan den Kamper politiecommissaris en dan die nieuwe kerk. Alle drie helpen mee op den School-dag. Alleen maar: de kerkeraad der Geref. Gemeente is zeer terecht bezorgd voor haar splinternieuwe gebouw. Als er gedrongen wordt, loopt de verf, het vernis, het stukadoorwerk allerlei gevaren. Wie is niet extra zuinig op zijn gloednieuwe fiets of auto? En zouden wij dan dit kerkgebouw verontreinigen of beschadigen? Het scheelt ons een massa zitplaatsen. Daarom: geen vuil, geen snippers, geen etenresten, geen eierschalen, en de voeten „thuis“! En een ordemaatregel: niemand komt dit kerkgebouw in, tenzij voorzien van een daarvoor afgegeven kaart. Geen vrijbuitertijen dus, al mocht er soms nu net uw lievelingspreker staan te oorenen.

b) Een mededeeling: één der reeds maanden geleden aangezochte sprekers moest zich terugtrekken wegens verhindering. Het College van Hoogleraren was zoo gelukkig den Heer A. Zijlstra van Groningen bereid te vinden, op te treden in de sprekerscolonne.

c) Tenslotte: op dit oogenblik zijn — Kampenaren niet meegerekend — al aangevraagd ruim 6800 kaarten.

K. S.

Aantekeningen bij de Heidelbergse Catechismus door Ds J. van Bruggen

De gewoonte van „De Reformatie“ is, dat ieder van haar medewerkers die een boek schreef, dit zelf bij de lezers inleedt. Naar deze gewoonte vroeg de Redacteur mij, het kleine boekje, dat onlangs van mij verscheen, ook zelf met een paar woorden hier voor te stellen. Het betreft een leerboekje ten dienste van het Catechetisch onderwijs in de Gereformeerde Kerken in Nederland. De titel ervan vindt U hierboven. Het boekje wil door aantekeningen den inhoud van den Catechismus aan de leerlingen duidelijk maken. Daarbij verwijst het hen telkens naar de andere belijdschriften en de overige formulieren der kerken. Bijzondere aandacht wijdt het aan het Schriftbewijs. Die deelen der leer, die de laatste jaren het felst werden aangevochten, werden breder dan andere behandeld. Zoals gezegd, wil het boekje een leerboekje zijn. Daarom bevat het veel vragen, die de catechisant zelf uit de geboden aantekeningen en/of de kerkelijke geschriften moet beantwoorden. Het boekje telt ruim 150 pag. compresse druk op goed papier en is verkrijgbaar bij: Drukkerij „Gemeenschappelijk Belang“, Kanaalstraat 1, te Assen, voor den prijs van f.2.— per exemplaar (bij minstens 10 ex. à f.1.75). Vervulde de HEERE ook door dit boekje zijn belofte, dat het zaad Hem zal dienen.

A.

v. B.

INDRUKKEN VAN DE SYNODE

Prae-adviseurs

Het is met de prae-adviseurs, zooals we het altijd plachten te zeggen, ongeveer gebleven zooals het was. Tenminste, wat de zaken betreft. Een kleine wijziging is in den bestaanden toestand gekomen, maar die betreft meer een technische dan een materiele kwestie.

We hebben opzettelijk over deze aangelegenheid in ons blad geen woord geschreven. Dat vonden we niet noodig, en daarna niet gewenscht. Ook nu zullen we er niet over spreken. Aan deze zaak zat een en ander vast, waarvan de overweging tot zeer verschillende conclusies leiden kon. En ook geleid heeft. Reeds lang geleden.

Er waren evenwel in de huidige omstandigheden factoren, die een ingrijpende wijziging, in welken zin dan ook, ongewenscht maakten. Sommige kwesties kan men alleen aanpakken, als de zee effen is — ik bedoel de zee, en niet onze eigen vloot. Daarom zijn we bij met de hoofdzak der beslissing. Vóór de synode waren terecht, wijl volgens Amersfoortsch besluit, door de roepende kerk de hoogleraren uitgenoodigd, de synode bij te wonen. Ze hadden dus over de zaak kunnen meespreken, doch hadden bericht, weg te blijven totdat over deze zaak zou zijn gehandeld. De gevallen beslissing is door hen dus op geenerlei wijze beïnvloed.

Mogelijk gaan we later wel eens op de zaak zelf in. Als 't noodig schijnen mocht.

K. S.

Theologische Hoogeschool

In elke synode beslaan de zaken der Theologische Hoogeschool een breed stuk van den synodalen tijd. Ook dit jaar was het zoo. En toch mogen we zeggen: indien alles zoo vlot en zoo prettig gaat, als de behandeling van dit vragencomplex, dan kon toch de langste synode nog wel eens de kortste mogen heeten: alles liep zoo „gesmeerd“, dat het ons zelf verbaasd heeft. Toch was het niet de viugheid, als waarmede „hamerstukken“, die niemand bijzonder interesseeren, erdoor plegen gejaagd te worden.

Neen, enkel, dat er stemmigheid

Verblijde kan ons al hooger onfinesses as snappen, n liefde en g kerkvolk n dat gebed Theologisch in de kerken. Kampen d in de ket tongen, gaarne uit het praati met de ond der herstel cordiaal g zijn tot e maakt. Zo lijke samet vinden nie steeds alle van weten schen scho rotten.

Gelukkig die wetens wat het be om te we maar wein van Calvij Calvinistis zijn al we Kampenar ken vóór d zijn.

Er ware niet dadeli de financie één nieuw deel raakt zijn achter werd er, v voorbereid. Een lector

Maar oc grijpende den veroo curatoren staan.

Wij zijn Het is l tjes van k het maar riem.

1) Zie el

De

Eenige schreven, boek van in algeme van Mühl over een l ders, mijn er een apt gonnen oc

Maar be achterweg

Toch wi het goed z voor het l hebben th «feer beho het is juist leeren kan

Het ha het verha 7 Juli j.l.

militairen ode vrijwi teneinde a kunnen ble

Boeft en «later even ze in moef

Als ik in het mij v gereed ge hart blijkt zijn werk

Zien ze d gevangenis om een d er een bis

wanneer v dikte Woo lange zich

Dat ik zijn reden is het, je ten. En ha heden van en concre en effectie

Als ik z ik niet he lingen, di nog steed

Maar o predikant ambtelijke staatsweg